

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponentky práce

Autorka práce: Bc. Karolína Pavlíčková

Název práce: „Rodičovské kompetence matek s psychiatrickou diagnózou v kontextu rodinné politiky“

Autorka posudku: Mgr. Eva Hejzlarová, Ph.D.

Svou reflexi diplomové práce Bc. Karolíny Pavlíčkové jsem poněkud netradičně rozdělila na dvě části. V první z nich se věnuji silným a slabým stránkám práce, v druhé pak jednotlivým dílčím aspektům či částem. Důvodem k tomuto rozdělení (obvykle koncipuji posudky více jako hodnocení dílčích aspektů) je to, že obvyklý postup by nepokryl některé – pro hodnocení podstatné – rysy diplomové práce.

Diplomová práce s názvem „Rodičovské kompetence matek s psychiatrickou diagnózou v kontextu rodinné politiky“ zaujme velmi originálním a mimořádně důležitým tématem, které je jednoznačným kladem práce. Rodiny, v nichž má jeden z rodičů (zde matka) psychiatrickou diagnózu, čelí řadě náročných situací a měly by mít veřejněpolitickou podporu. Mezi další aspekty diplomové práce, které jsou hodny ocenění, je autorčin vhléd do tématu a detailní obeznámenost s řadou systémových problémů a pořízení rozhovoru s ministrem zdravotnictví. Velmi se mi také líbila část uvažující o dalších typech opatření, které by mohly v dané situaci pomoci. Ve variantách řešení jsou zmiňovány nové služby či možnosti rozvoje, osobně mě napadla „dovolená na péči“ (podobně jako nově ustavené placené volno na péči pro blízké), kterou by si mohl vzít buď partner nebo prarodiče, s tím, že to samozřejmě neřeší problém všech... Sympatické je také autorčino zaujetí, když si klade „za cíl na tento problém poukázat, rozpoutat diskuzi mezi odborníky a nalézt možná řešení, jak zabránit umístění dítěte mimo rodinu a umožnit mu zdravý vývoj v jeho biologické rodině.“ (s. 7)

Krom výše řečených pozitiv má nicméně diplomová práce i své výrazné rezervy.

Veřejněpolitické zaměření diplomové práce je jasné a deklarované, ale rozmlžuje a zpochybňuje ho řada ne zcela nezbytných a přitom relativně delších částí textu. Příkladem může být přehled diagnóz (ty sice rozšiřují čtenářovu orientaci v problematice, ale z hlediska veřejněpolitického uchopení význam po mém soudu nemají) nebo kazuistiky sedmi rodin (ty samozřejmě podstatné jsou, ale míra detailu a délka odpovídají spíše oboru sociální práce než veřejné politiky). Podobně problematické je **teoretické uchopení problému**. Autorka si klade za cíl „zjistit, jak je nastavena rodinná politika ve vztahu k rodinám s rodičem s psychiatrickým onemocněním a identifikovat problémy a nedostatky v této politice.“ (s. 36) Potíž je, že samotná rodinná politika je relativně komplikovaný koncept a často se s ním pracuje ve smyslu politiky pro intaktní (tj. nepotřebující sociální politiky) rodiny. Autorka sama konstatuje, že problém si žádá spolupráce několika ministerstev a co do veřejněpolitických opatření se pohybuje na pomezí zdravotní a sociální politiky, politiky bydlení atd. Teoreticky se nastavení rodinné politiky autorka tolik nevěnuje (a i kdyby se věnovala, je otázkou, jak moc by to při řešení práce pomohlo). Práce se ale reálně neopírá ani o žádný jiný teoretický koncept

a je do velké míry „pouze“ výsledkem nashromáždění a strukturace řady relevantních dat.

Práce s daty je nejasná a eticky sporná. V metodologické části je uveden odkaz pouze na jeden zdroj, což je na diplomovou práci opravdu málo. Eticky je minimálně komplikovaná pozice autorky jakožto pracovnice OSPOD – vztah s respondentkami není čistě výzkumný, ale je typově charakteristický výraznou mocenskou nerovnováhou. Není zřejmé, s jakou podobou zapojení do výzkumu dotčené ženy souhlasily, zda byly srozuměny s tím, že součástí prezentace dat budou podrobné kazuistiky rodin, není jasné, do jaké míry autorka kazuistiky anonymizovala a proč anonymizovala tak málo (iniciály jmen se mi osobně ve chvíli, kdy víme, že rodiny jsou z Prahy 8, jeví jako nedostatečné; je uváděno plné jméno psychiatrické léčebny...). Chybí tedy základní reflexe výzkumu a nelze vyloučit etická pochybení, což je zásadní problém. Poslední komentář týkající se práce s daty: z autorky někdy hovoří více pracovnice OSPOD než diplomantka oboru veřejná a sociální politika. Příkladem malého odstupu a podlehnutí pracovnímu stereotypu je pro mě např. : „(J)ejich (ve smyslu matek – pozn. aut.) postoj se mění více směrem k naštvání, výčitkám vůči klíčovému pracovníkovi, obligátním větám "že jim sebral děti". Na dotaz (v praxi mnohdy pokládáný) jak jinak se tedy měly děti zabezpečit, však matky odpověď nemívají.“ (s. 64) Úlohou matek přece není mít po ruce veřejněpolitická řešení a jejich frustrace je zcela pochopitelná (jakkoli může být pro sociální/ho pracovníka/ici lidsky nepřijemná, protože obviňující).

Struktura diplomové práce je logická a přehledná: Úvod, Vymezení základních pojmů, 1 Rodina jako instituce, 2 Psychiatrická diagnóza – překážka (v) rodičovství?, 3 Teoretické a konceptuální vymezení, 4 Metodologie a zdroje dat, Výzkumná část, Shrnutí. Zarazí pouze nejednotnost v číslování nadpisů prvního řádu, nejednotnost v psaní teček za nimi a případně Shrnutí místo Závěru. U kapitol druhého řádu bych se u kazuistik přiklápěla k podrobnějšímu popisu problému již do názvu – číslování není úplně nejnávodnější.

V **úvodu** autorka přesvědčivě objasňuje závažnost problému a psychiatrickou diagnózu zužuje na schizofrenii (to by se možná mělo odrazit i v názvu diplomové práce). Této části bych vytkla jen překopírované tabulky, a ne zcela korektní práci se zdrojem (technicky je tabulka citací, která si zaslouží označení stránky). Rovněž bych preferovala citlivější jazyk – nemluvit o „schizofrenicích“, ale o „lidech se schizofrenií“.

U **formulace výzkumných otázek** autorka neaspiruje na propojení teoretické a praktické části, souvislosti cíle (viz výše) a výzkumných otázek je také relativně volnější.

Formální úprava je na velmi špatné úrovni, což indikuje např. výrazně nejednotná úprava odstavců. **Jazyková úprava** není také nijak úžasná – poměrně často se vyskytuje chybná interpunkce.

Diplomovou práci Bc. Karolíny Pavlíčkové **doporučuji k obhajobě** a s ohledem na výše zmíněné vážné problémy navrhuji hodnocení E.

V Praze dne 28. srpna 2018

Mgr. Eva M. Hejzlarová, Ph.D.